

PvdA

WERK UIT TRANSITIE

Nederland in 2025

Energievisie PvdA

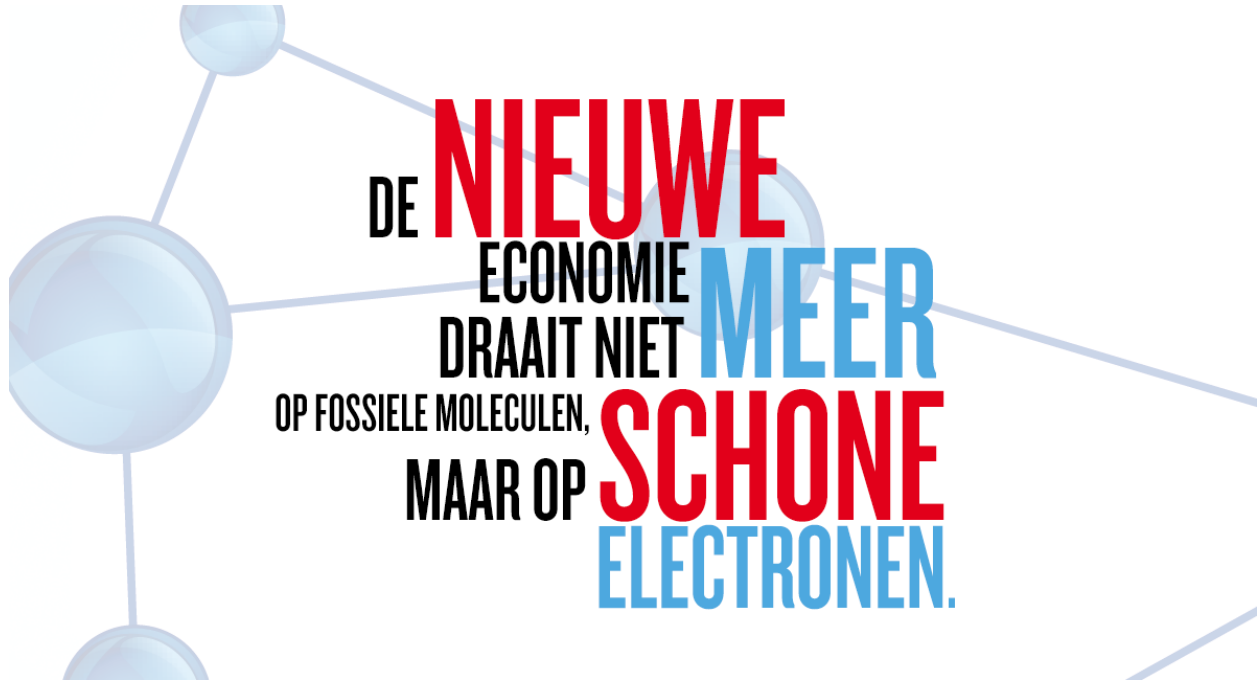
Jan Vos
14-03-2016

Tien keer werk uit onze energietransitie:

1. We investeren in de omslag naar groene energie. De banengroei is enorm: groene technologie groeit met 10% per jaar.
2. Er komt een nieuw nationaal windmolenpark ver uit de kust: Gigapark 10. Onze offshore-industrie zal enorm profiteren, meer banen voor Nederland.
3. De verbrandingsmotor wordt uitgefaseerd. Nieuwe wetgeving zorgt ervoor dat binnen 10 jaar in Nederland alleen nog elektrische auto's worden verkocht, net zoals in Noorwegen.
4. We introduceren in navolging van de Verenigde Staten wetgeving om zelfrijdende auto's mogelijk te maken. De productiviteitswinst voor onze economie is groot: files kosten miljarden en de tijd dat je rijdt kun je niet werken.
5. De gaswinning in Groningen wordt verder verlaagd en de export moet worden gereduceerd. Het Groningen veld zal de komende decennia een strategische reserve zijn.
6. Onze kolencentrales gaan binnen tien jaar dicht. Kolenstroom warmt onze atmosfeer op, stoot vervuilende stoffen uit en is niet meer van deze tijd.
7. Onze huizen gaan van de cv-ketel af: nieuwe huizen krijgen een warmtepomp en zonnepanelen. De elektriciteitsmeter van de toekomst staat op 0, de rekening voor de energie in je huis gaat ook naar 0. Onze bouwsector zal een enorme impuls krijgen: meer banen in de bouw en installatietechniek.
8. Groene industrie gaat voor. Groene startups rond onze technische universiteiten in Eindhoven, Delft en Twente zijn over tien jaar de ruggengraat van onze economie. Deze ondernemingen verdienen een bijzondere aandacht. 70% van de nieuwe banen komt voort uit het MKB, deze bedrijven geven we ruim baan.
9. Kernenergie en schaliegas zijn niet schoon en niet veilig. Bovendien zijn het gewoon dure en economisch onverstandige energiebronnen. Ze horen niet bij de toekomst van Nederland.
10. Bijzondere technologie van Nederlandse bodem krijgt extra geld en extra aandacht. Voorbeelden zijn de winning van energie uit getijdenstroom en uit zout/zoet water. Nationale innovatie moeten we meer en beter koesteren. Dat zijn de banen van onze toekomst.

Dag fossiele moleculen, hallo schone elektronen

Nederland moet afscheid nemen van het fossiele tijdperk. De nadelen zijn te groot: we warmen de aarde op met CO₂, we vervuilen onze lucht met uitlaatgassen en we veroorzaken in Groningen aardbevingen die er nooit zouden zijn geweest zonder gaswinning. Deze realisatie lijkt een open deur, maar toch gaat het allemaal te langzaam: de kolencentrales worden nog altijd gesubsidieerd, de belastingvoordelen op olie en gas blijven te hoog en de gaswinning is na veel druk van de PvdA teruggeschroefd.

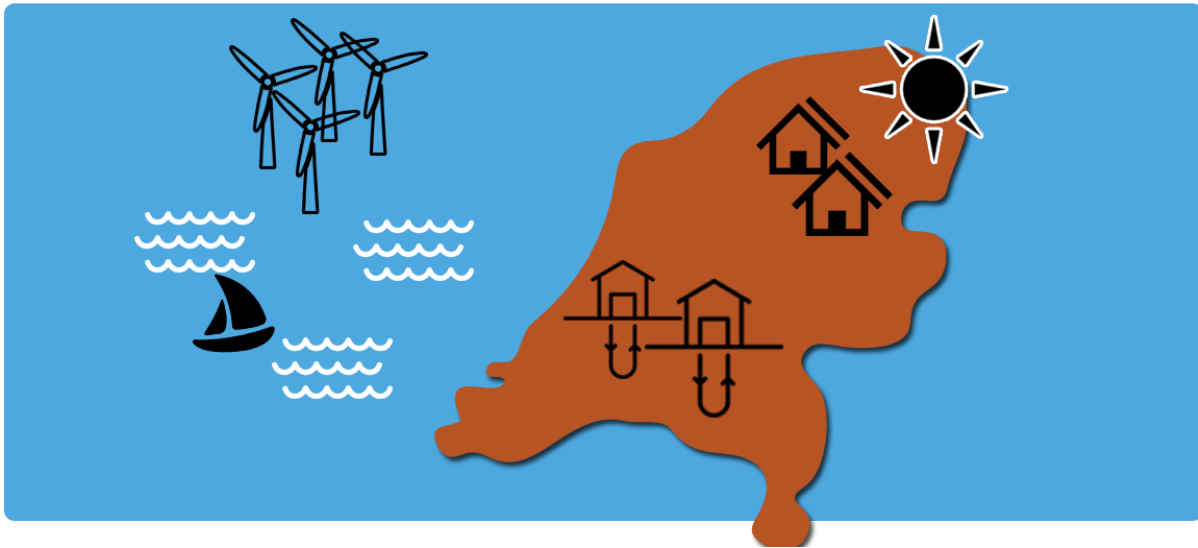
Groene technologie is voor Nederland een banenmotor. De sector groeit met 10% per jaar. Vergelijk dat met onze economie als geheel, die voortkabbelt met een magere 2%, en het is duidelijk waar onze kansen liggen. Vooral de opwekking van energie kan groener, goedkoper en slimmer. De opbrengsten van Groninger gas moeten we daarom gericht besteden aan duurzame energie en schone technologie. Op die manier kan het fossiele gas een motor zijn van vernieuwing. Het enige goede alternatief voor onze fossiele energie is duurzame energie. Windenergie op zee en zonne-energie op land, in combinatie met aardwarmte, zijn de grote, complementaire energiebronnen van de toekomst. De nieuwe economie draait niet meer op fossiele moleculen, maar op schone elektronen.

NL is een plat land waar het vaak waait

In Nederland hebben we jammer genoeg weinig geografische voordelen voor groene stroom. We hebben minder zon dan landen dicht bij de evenaar. We hebben ook geen grote hoogteverschillen waardoor waterkracht kan worden opgewekt, zoals Noorwegen. Evenmin

hebben we veel baat bij aardwarmte, zoals IJsland of Turkije. Tot slot zijn we ook nog dichtbevolkt: de felle discussies over de plaatsing van windmolens in ons land laten zien dat we een grens hebben bereikt aan wat burgers accepteren. Maar we hebben wel onze Noordzee waar het vaak en hard waait. Daar is de ruimte en hebben we de mogelijkheid om te innoveren. De PvdA wil een nationaal windmolenpark op de Noordzee van 10 gigawatt: Gigapark 10.

ALTERNATIEVEN ZIJN ER GENOEG

Graag de goedkoopste

De kostprijs van Gigapark 10 kan door de schaalgrootte met een derde afnemen ten opzichte van de huidige prijs, zodat de windmolens op zee goedkoper zijn dan die op land. Tot voor kort dachten we dat het heel duur zou zijn om op zee massaal energie op te wekken. Maar groene energie is de afgelopen jaren wereldwijd veel goedkoper geworden. Zonnestroom uit Afrika en windenergie uit de Verenigde Staten zijn nu al goedkoper dan kolenstroom. Ook in Nederland zien we spectaculaire dalingen van de kostprijs van duurzame energie. Wij kunnen nu stroom op onze Noordzee opwekken voor een prijs die 40% lager ligt dan drie jaar geleden.

Dat is geen toeval: doordat we grootschalig investeren in een relatief nieuwe technologie daalt de prijs. Dat is bij een nieuwe flatscreen televisie niet anders dan bij elektrische auto's en een windmolen: de eerste nieuwe modellen zijn duur, maar daarna worden ze heel snel goedkoper door de schaalgrootte waarmee geproduceerd kan worden. De prijs van windenergie op zee (10,3 cent per kW/h) is nu al lager dan die van kernenergie (11,4 cent per kW/h). Kernenergie hoort voor de PvdA dan ook niet bij een groene toekomst, net zomin als schaliegas. Deze vorm van energieopwekking is nu duurder dan groene energie. Voor de komende jaren wordt een verdergaande daling van de prijzen van groene energie verwacht, zelfs tot onder die van gas en kolen. Het nieuwe nationale Gigapark 10 helpt daarbij.

Groene banen verdienen beter

De steeds lagere kostprijs voor windenergie op zee maakt samen met onze unieke geografische positie duidelijk dat daar onze beste kans ligt voor de toekomst van onze energievoorziening. Ook is er weinig weerstand als we die molens uit het zicht bouwen. Maar er is nog een argument. De lange traditie in waterwerken voor onze kust geeft ons een economische en technologische voorsprong. Een simpel voorbeeld is het feit dat het hefschip dat in de jaren '80 de pijlers plaatste voor onze Oosterscheldedam (de 'Ostrea') nu de funderingen van windmolens op de centimeter nauwkeurig op de Nederlandse zeebodem laat afdalen. Wereldwijd zijn onze offshorebedrijven toonaangevend. Per jaar komen er nu in deze sector 15.000 banen extra banen bij door alle nieuwe projecten voor wind op zee. Gigapark 10 zal voor heel veel nieuwe banen gaan zorgen.

Auto's met uitlaten zijn de nieuwe sigaret

Nederland is dichtbevolkt en we rijden graag auto. Het resultaat is dat de lucht die we inademen vervuilerd is dan die in vrijwel elk ander Europees land. Onze kinderen hebben vaker astma en we sterven eerder aan longziekten dan andere Europeanen. Elektrisch vervoer kan onze lucht schoner, en onze straten stiller maken. Ons vervoer moet ook om een andere reden anders worden ingericht: we staan permanent in de file. Dat is niet langer te tolereren. We kunnen een voorloper zijn voor zelfrijdend vervoer. In Amerika zijn verschillende staten al overgegaan tot het invoeren van wetgeving om zelfrijdend verkeer mogelijk te maken. Deze auto's rijden in California, Florida, Michigan, Nevada en in Washington al jaren gewoon veilig rond. Laten we volgen. Nederland is een klein land en we willen niet eeuwig in de file blijven staan. De PvdA wil nieuwe wetgeving die zelfrijdend verkeer mogelijk maakt. De productiviteitswinst zal enorm zijn als we in onze auto kunnen werken of op de achterbank een tukje doen terwijl we veilig naar onze bestemming worden vervoerd.

AUTO'S MET UITLATEN ZIJN DE NIEUWE SIGARET

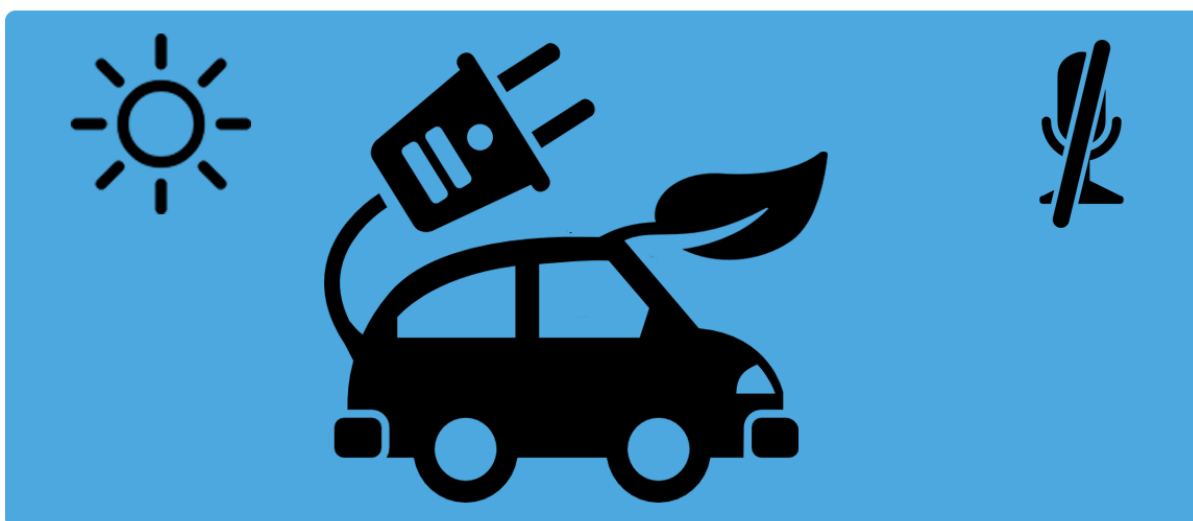

In 2002, nog geen 15 jaar geleden, begon Elon Musk in de Verenigde Staten aan de ontwikkeling van Tesla. Volgend jaar komen Opel, Tesla en Nissan met een nieuwe generatie middenklasse elektrische auto's op de markt. Lithium-ion batterijen werden de afgelopen jaren gemiddeld 20% per jaar goedkoper. Daardoor daalt de prijs van deze auto's ook snel en ligt die binnenkort ongeveer op het niveau van een VW Golf. Je kunt er mee van Amsterdam naar Groningen rijden zonder een druppel benzine. Elektrische auto's zullen snel goedkoper zijn dan auto's met een verbrandingsmotor en Nederland moet dat fiscaal volop blijven stimuleren. De vraag is eigenlijk waarom we straks nog steeds in vervuilende auto's op benzine en diesel rond zouden willen rijden. Het antwoord is natuurlijk dat we dit niet meer zullen accepteren. Auto's met uitlaten zijn de nieuwe sigaret. Over tien jaar zullen auto's op fossiele brandstoffen in Nederland niet meer te koop zijn. Alleen zero-emission auto's worden dan nog toegelaten op onze wegen. De verbrandingsmotor zal in 2030 geheel uitgefaseerd worden. Dat kan als we nu wetgeving introduceren die de overgang geleidelijk inzet, zodat iedereen tijdig weet waar we aan toe zijn. Noorwegen heeft zo'n besluit al genomen en een gedetailleerd plan gelanceerd om de transitie de komende tien jaar mogelijk te maken. Benzinstations zullen vervangen worden door snellaadstations waar op hoge snelheid geladen wordt. Dat kan juist in Nederland ook heel goed omdat we een klein en dichtbevolkt land zijn. We maken van een nadeel een voordeel. Dat zal ons een gigantische voorsprong geven op andere landen, met een infrastructuur die uniek is in de wereld. De kennis en ervaring die we hiermee opdoen zullen we te gelde kunnen maken en onze kinderen zullen ons dankbaar zijn.

Een gigantische reservebatterij

Een van de grote voordelen van elektrische auto's is dat ze geladen kunnen worden met goedkope, schone stroom. Daarom gaan onze kolencentrales ook binnen tien jaar dicht. Die hebben we niet meer nodig. De batterijen van onze auto's zijn via onze stroomnetten gekoppeld als ze stilstaan en laden. Auto's staan gemiddeld 23 uur per dag stil. Met 8 miljoen auto's hebben we een enorme reservecapaciteit aan stroom beschikbaar voor als het niet waait. Grootschalige opwekking van wind op onze Noordzee en het invoeren van elektrisch vervoer in heel Nederland is daarom een hele sterke combinatie. We hebben opslagcapaciteit nodig voor duurzame energie omdat het niet altijd waait en schone stroom omdat we anders in onze elektrische auto op kolenstroom rijden en zo alsnog CO2 uitstoten.

MAAKT ONZE LUCHT SCHONER & ONZE STRATEN STILLER

Samen met het Groningen veld als strategische back-up, maar niet langer als ruggengraat van onze energievoorziening, hebben we dan een groen, economisch vitaal en financieel gezond energiesysteem. De innovatie die uit deze omslag voortkomt geeft Nederland een toppositie in de wereld en zal ons nog decennia geld en banen opleveren. De techniek is er al en andere landen zijn ons voorgegaan. Als we de politieke wil hebben om deze visie in realiteit om te zetten kunnen we in 2025 een trots en schoon land zijn. Dat zal winst voor de aarde en banen voor onze Nederlandse economie opleveren.

Groningen gas is motor en strategische reserve

Het gas uit Groningen kan niet langer gezien worden als de ruggengraat van onze energievoorziening en een vanzelfsprekende geldmachine die goed is voor honderden miljarden euro's. Ons gas moet strategischer benut worden: we moeten het inzetten als motor

en strategische reserve bij de transitie van een fossiel tijdperk naar een groene en circulaire economie.

Veiligheid voorop

Onder veel druk van de PvdA is de winning van Gronings gas stapje voor stapje met de helft teruggebracht. Dit was nodig om de veiligheid van de bevolking te waarborgen. De enorme opdracht van schadeherstel zal veel Groningers nog een ellendige tijd geven. Maar deze majeure ontwikkeling biedt ook een enorme kans: de noodzaak van een fossielvrije en duurzame energievoorziening in Nederland is nu voor iedereen duidelijk. De PvdA wil dat we nu echt werk maken van de transitie.

Als het niet waait en de zon schijnt niet, hebben we geen groene energie. Daarom moeten we investeren in goede energieverbindingen in Europa. De PvdA is voorstander van een Europese Energie Unie. Waterkracht uit Noorwegen, windenergie uit Duitsland en zonne-energie uit Spanje vullen elkaar aan. We moeten ons wel realiseren dat we het gas uit Groningen nog lang nodig zullen hebben voor onze nationale energievoorziening. Verandering kan alleen geleidelijk omdat de leveringszekerheid van onze energievoorziening moet worden gegarandeerd. Dat kan ook. Gas is minder vervuilend dan kolen en als we zuinig zijn met wat we hebben kunnen we de komende decennia vooruit. We zijn dan niet afhankelijk van anderen en we hebben ook geen kernenergie nodig.

Export gas afbouwen

Het ligt wel voor de hand om de winning verder af te bouwen, dit verhoogt de veiligheid en verlengt de levensduur van het Groningen-gasveld als strategische voorraad. Een lange termijn winningsoptimum moeten we gezamenlijk vaststellen. Daarbij is ook draagvlak in Groningen van groot belang. Dit betekent wel dat we onze verkopen aan het buitenland moeten afbouwen. Nederlands gas moet zoveel mogelijk in Nederland blijven. Het kabinet moet hierover in overleg treden met andere landen, de milieuschade en veiligheidssituatie vraagt hierom.

We letten op de kleintjes

Als deze weg wordt ingeslagen moeten we wel zuiniger omgaan met energie. Dit betekent een nieuwe manier van bouwen en huizen verwarmen. Huizen moeten veel beter worden geïsoleerd en zonnepanelen en warmtepompen vervangen dan overal de Cv-ketel. Bij het herstel en verstevigen van de woningen in Groningen kunnen deze huizen meteen duurzaam en energie-neutraal worden gemaakt. De gasaansluitingen kunnen dan weg.

Groene industrie gaat voor

Het betekent ook een heroriëntatie van onze industriepolitiek: over 25 jaar kunnen energie-intensieve bedrijven alleen een belangrijke rol in onze economie spelen als ze drastisch innoveren: schone technologie vormt de industrie van de toekomst. Daarbij is het eerlijk om eerst en vooral te investeren in het Nederland van de toekomst. Clean-tech campussen rond onze universiteitssteden zijn de kweekgrond van nieuwe bedrijven. In Duitsland is deze populaire 'cleantech' sector goed voor 10% groei per jaar, daar is werk te vinden en daar kan het geld van de toekomst worden verdiend. Nederland zal zo een land van de toekomst worden, waar bewoners weer veilig en met trots kunnen wonen en werken. Bijzondere innovatie waar we in Nederland al mee voorop lopen krijgt bijzondere aandacht: getijdenstroom uit de Oosterschelde en het winnen van energie uit zout en zoet water bij de Afsluitdijk zijn prachtprojecten die we moeten koesteren.

Andere landen zijn er al, nu zijn wij aan de beurt

Andere landen zoals Denemarken en Uruguay zijn Nederland voorgegaan in de transitie van fossiele energie naar duurzame energie. Noorwegen heeft al besloten om de verbrandingsmotor uit te faseren en van de weg af te halen. Dit is het moment waarop we zelf stappen moeten nemen, dan blijven we energie-onafhankelijk van andere landen, garanderen we leveringszekerheid voor volgende generaties en reduceren we de uitstoot van CO₂ die in Nederland nog altijd heel hoog is. Als we de energietransitie op deze manier doorzetten komen er nieuwe banen, krijgen we een groene economische groei en leven we in een mooier Nederland.